

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacræ Theologiæ Professoris, Et sanctæ Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtvtibvs,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatvs De Conscientia, De Peccatis, De Legibvs, De Fide, Spe,
Et Charitate

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

3 Quid possint consuetudinem introducere?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](#)

40. & scđ. 5. num. 58. & scđ. 6. n. 62. Bonacina disp. I. q. 1.
junct. vlt. §. 3. n. 34. Azor tom. I. lib. 5. c. 18. q. 1. & alij innu-
mici ab alijs telati.

Fundamentum est, quia Princeps supremus, scilicet, Rex, aut Pontifex, optimè potest lege sua stabilitate, ut quoties po-
pulus in aliquo consuetudine, rationabilis decennio duraret,
ea conlectato pro lege suscipiat: facta autem hac lege ne-
minii dubium esse potest consuetudinem rationabilem decen-
nii datacent vim legis habere ex approbatione legali supre-
mi Princeps: neque alia est approbatio expostulata. Sed hoc
ipsum factum iam est iure canonico, & civili. Ergo iure au-
tem canonico constat hoc factum esse in cap. vlt. de consuetud.
vbi stabilitate consuetudinem rationabilem, & legitimè pref-
erantiam iuri positivo derogare: quod autem fit rationabilem,
non pender ex scientia, & voluntate legislatoris, sed ex natu-
ri ipsius rei, cuius est consuetudo: esse autem legitimè pref-
erantiam, habetur ex cursu temporis. Ergo cum nulla alia
conditio ad stabiliendum consuetudinem requiriatur iure ca-
nonico, gratis, & sine fundamento expostulata: scientia Prince-
pis, & eius nouus conatus, item iure civili constitutae eadem
doctrine ex l. de quibus, ff. de legibus, vbi dicitur, rectissime re-
currens est, ut leges non solum suffragio legislatoris, sed etiam
iusto consensu omnium per desuetudinem abrogentur, id est,
non solum suffragio legislatoris expresso, & personali, qua
consuetudinem introduxit superuenientem; sed contentum populi ex
factualiter accepta a legislatore, & l. vlt. Cod. quis sit longa consue-
tudo, dicitur, probatam, & seruam tenaciter consuetudinem,
perpetua legi vicem habere statuimus. Item habetur in l. Cod.
eodem in quibus legibus non obstat l. 2. Cod. quis sit longa consue-
tudo, relata in cap. consuetudinis, distincta. 11. vbi dicitur,
consuetudinis, usq[ue] longas non viles autoritas est, sed non
ejus ad sui voluntaria momenta, ut aut rationem vincat,
aut legem. Non enim consuetudo sua autoritatem vincit legem,
sed ex auctoritate legislatoris, & illius consenu, non quidem
exercitus postquam iam est consuetudo introducta, sed antec-
cedenter ad ipsam consuetudinem manifestatus.

4. Neque obstat fundamentum Basilij de Leon. Concedi-
mos non omne consuetudinem approbari à Princeps, sed so-
lum rationabilem, & legitimè prescripam: & hoc est, quae
in *Supradicto cap. fin. de consuetud. approbat.*, & non alia.
Cum vero dicitur consuetudinem specialem, specialem esse le-
gem. Ergo specialem consensum legislatoris expostulare: di-
stingendum est de speciali consensu, & dicendum requiri
specialem consensum proprium, & manifestum; non tamen ita
singularem, ut solum unam consuetudinem comprehendat,
potest enim unus, & specialis consensus pluribus consuetudi-
nibus deferire.

P N C T V M III.

Qui possunt consuetudinem introducere.

1. Ab una persona consuetudo introducere non potest.
2. Imperfetta communitas introducere consuetudinem non potest.
3. Communitas perfecta opimè potest.
4. Regnum, & provinciam superioriē recognoscens, neque ha-
bens auctoritatem leges condendi, potest introducere
consuetudinem.
5. Est introducenda consuetudo à majori parte communitatis,
que consuetudinem introducere potest.
6. Aliqua inferuntur pro horum clarior intelligentia.

IN primis certum est ab una tantum persona, etiam si po-
test, legibus legislatum habeat, qualis est Princeps, non
potest consuetudinem suis actibus introduci, quia vim legis ha-
beat: cum quia ad consuetudinem consensus plurius, & con-
venientia in actibus expostulatur, tum & præcipuum, quia Princeps non conferat præceptum, aut legem imponere subditus, ex eo, quod hoc, vel illo modo operatur: sic docuit Suarez, lib.
7. de legibus, cap. 3. num. 2. cum Rocco de Cutte tractat. de
consuetud. præf. num. 16. & 22. & tenet omnes. Ex quo
a fortiori fit, nullam aliam priuatam personam id efficer posse.
Neque obstat aliquando priuatam personam consuetudine à
se introducere le eximere ab obligatione legis: sicut Episco-
pus obligatus erat in correctione subditorum procedere ex
capitulo Capituli cap. 1. de præscriptionibus, in 6. & tamen con-
suetudine à se introducere se eximere potest ab hæc obligatione,
cap. non est, de consuetud. in 6. Non, inquam, obstat, quia hæc
exemptione non est exemptio directa à communione lege, sed indi-
recta, quatenus sollit materiam illius legis præscriptione adver-
sus Capitulum: consuetudo autem præscriptiu[m] iure dari po-
test à priuatam persona; secundus vero consuetudo legalis, quia sicut
priuatam persona capax non est legis, ideo sua consuetudine in-
troducere legem non potest. Adde etsi nimis irrationaliter, &
contra bonum commune, si subditus transgrediendo legem,
aut præceptum posset se ab obligatione illius eximere, datur
enim anima leges violandi.

Secundò est certum, imperfectam communitatem, qualis
est familia quadam, non potest consuetudinem legalem intro-
ducere, quia non est capax ferendi legem: consuetudo autem
legalis, lex quadam est, sic supradicti Doctores, & colligunt
manifestè ex l. de quibus, l. sed ea, ff. de legibus.

3. Tertiò certum est communitatem perfectam, qualis est
republica, provincia, regnum superiorem non recognoscens,
potest consuetudinem legalem statuere, quia potest legem fer-
re; ergo potest consuetudinem, quae pro lege suscipiat, in-
troduce.

4. Difficultas nonnulla est de populo superioriter recognos-
cente, neque habente auctoritatem condendi legem, qualis est
generaliter Hispania regnum: an, inquam, hoc regnum, &
quilibet provincia illius, possit consuetudinem introducere,
qua vim legis habeat? Et eadem difficultas est de quoilibet
Episcopatu, an possit consuetudinem legalem introducere: cum
ipse non habeat potestatem condendi legem; sed hæc potestas
toti sedis peccatum superioriē, Ponifice, scilicet, aur Episco-
pum?

Dicendum ergo est habere quidem potestatem introducendi
consuetudinem derogatiuam legis antiquæ, aut noua consti-
tuunt, quia ad hanc potestatem sufficit de se posse legem
introduce, eti ex accidenti id non possit. Addit solum requi-
ti ad hanc consuetudinem introducendam esse communitatem
qui lex possit imponi, esto non sit capax ferendi illam; quia
consuetudo talis communitatis non introducit legem, ut suam
sed ex consensu Princeps, qui consuetudini communitatis ca-
pacis legi recipienda applicatus est, & ita docet Saisa disp. 19.
de legibus, scđ. 6. num. 59. & scđ. 11. num. 90. Bonacina disp. I.
quaest. 1. punct. vlt. §. 3. num. 13. & 28. Suarez lib. 7. c. 9. à n. 7.
probatur laicæ Burgos de Par. l. 3. Tauri, concl. 4. a. 601. pag. 246.

5. Adiecto tamen, consuetudinem introducendam esse à
majori parte communitatis, quae illam introducere potest, quia
tunc tota illa communitas confertur confondere, conscientie
majori illius patre: & ita tradit Suarez disp. 19. scđ. 6. n. 60. ex
glossa l. consuetudinis, Cod. quis sit longa consuetudo. Suar-
dicens esse communem omnium lib. 7. cap. 9. num. 12. Non tamen
requiritur, ut duas partes communitatis consentiant, hoc enim
ad aliquas electiones est specialiter requisitum, non ad consue-
tudinem, ex l. quod maior, ff. ad municipalem, & cap. 2. l. de his
qua fiant à majori parte capituli. Hæc major pars debet esse
ex personis habilibus, & capacibus legis, vnde amentes, &
infantes, & omnes illi, qui legibus non teneantur, non pos-
sunt sua consuetudine legem abrogare, aut nouam consti-
tuere.

6. Ex hac doctrina sit primò laicos non posse sua consuetu-
dine eximere clericos ab obligatione clericis imposita, neque
econtra: & generaliter consuetudine vnius communitatis non
potest alia obligari, qui actus vnius communitatis ad aliam
non pertinet: sic Suarez, num. 11. & cap. 16. n. 9. Salas, n. 91. scđ.
15. n. 10. Bonac. disp. 1. q. 1. punct. vlt. n. 16. Verum si laici
consuetudinem aliquam introducerent, non quatenus laici sunt,
sed quatenus ciues sunt, & circa materiam clericorum propriam,
vt contingat in ieiunis, & festiuitatibus sexuandis, tunc eorum
consuetudo est consuetudo ciuitatis: ergo adstringit omnes ci-
ues illius. Ergo clericos, quatenus ciues illius sunt, & ita docet
Suarez lib. 7. cap. 16. num. 12. contra Paludan. & alios relatios
à Suarez ibi, quibus fuerit Salas disp. 19. scđ. 15. num. 105. circa
finem.

Fit secundò, moniales posse consuetudini à legibus sibi im-
positis se eximere, quia sunt capaces legis recipienda: sic do-
cuit Suarez supra num. 11. Salas scđ. 11. num. 91. Bonacina
num. 15.

Fit tertio, communites mercatorum consuetudine posse à
lege sibi imposta se eximere, & nouam constitutere, quia est
communitas capax obligari lege. Ergo etiam se à lege eximen-
di per consuetudinem: quia non se eximit vi sua sed ex
consensu legislatoris; & ita tenet Bonacina num. 30. Salas, & Suarez
supra.

P N C T V M IV.

Quos effectus consuetudo habeat.

M Ulripliciter consuetudo humanas actiones afficer potest.
Primò obligationem imponendo. Secundò abrogando
obligationem legis antea posite. Tertiò interpretando illam.
Quarto irritando actum contra factum,

§. I.

Expenditur primus effectus consuetudinis qui
est obligatio.

1. Examinatur, posseme introduci consuetudo obligans tanum
ad p[ro]ximam determinatam? Resolutor posse.

2. Conclusio